

Izhaja trikrat na teden, in sicer v torek, četrtek ni sobota ob 4. uri popoldne ter stane po pošti opejmana ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto 15 K
 3/4 10 „
 1/2 5 „

Posamične številke stanejo 10 vin.

„SOČA“ ima naslednje izredne priloge: Ob novem letu „Kazipot po Geriškem in Gradišanskem“, „Kazipot po ljubljani in kranjskih mestih“, dalje dva krat v letu „Vozni reč teleznice, parnikov in poštah vez“.

Naročnino sprejema upravništvo v Gosposki ulici št. 7 I. nadstr. v »Goriški Tiskarni« A. Gabršček Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo Oglasi in poslatnice se računijo po Petič-vrsni ali če tiskano 1-krat 16 v, 2-krat 14 v, 3-krat 12 v vsaka vrsta. Večkrat po dogodbi. Večje črke po prostoru. — Reklame in spisi v uredniškem delu 30 v vrsta. Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

SOČA

»Vse za narod, svobodo in napredek!« Dr. K. Lavrič.

Uredništvo

se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadstr. Z urednikom je mogoče govoriti vsak dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dopoldne. Upravništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v I. nadstr. na levo v tiskarni Naročnino in oglase je plačati loco Gorica. Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu. Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne padajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravništvu.

»PRIMOREC« izhaja neodvisno od »Soča« vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gl. 1-60.

»Soča« in »Primorec« se prodajata v Gorici v naših knjigarnah in teh-le tobakarnah: Schwarz v Šolske ul., Jellersitz v Nuški ul., Ter. Leban na tekalšču Jo s Verdi, Peter Krubelj v Kapucinski ulici, I. Bajt v po kopalščni ulici, I. Matiusi v ulici Formica, I. Hovašnik v Korenski ulici št. 22; v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

— Telefon št. 83. —

»Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. J. Fabčič) tiska in zal.

Kako naj bi se reformirala ljudska šola?

III.

Vsakdo je sam svoje sreče kovač — pravi pregovor, ki velja tudi za našega kmeta. Zmožnosti imaš dovolj, podlago za daljno izobrazbo ti daje sedanja ljudska šola. Hodi po poti, katero si nastopil in zasijalo ti bude lepše sonce.

Ni pa dovolj, da je naš kmet postal zaveden. To je le začetek; iz te zavednosti stopi na delo za boljšo bodočnost: okleni se svoje organizacije, nele politične, ampak ustvari si tudi gospodarsko na združnem polju. Zmožnosti imaš dovolj povsod tam, kjer imaš dobro urejeno ljudsko šolo. Da je temu res tako, nam kažejo početki: gospodarska in kmetijska društva, kmečke posojilnice itd.

Kmečkega stanu je v naši deželi toliko, da drugi stanovi ne pridejo sami v poštev, ampak le kot deli velike celote. Kmečke organizacije na Goriškem so šele v početku, one se šele porajajo. S početkom moramo biti zadovoljni. Na kmečkem ljudstvu samem pa stoji, kako bodo uspevale in kako se razširjale. Vspah bode šele tedaj velik, ko se jih oklene vse kmečko ljudstvo.

Ljudska šola vrši svojo dolžnost, da usposablja našega kmeta nele k samozavesti, ampak tudi za gospodarsko in zadružno delo, brez katerega ni rešitve. Glede nekkih reform, ki se mi zde potrebne, spregovorim proti koncu svojega spisa.

Oglejmo si še g. Koprivskega trditve: »Ljudske šole na deželi bi morale biti tako urejene, da bi se otrokom že v zgodnji mladosti vcepilo ljubezen do kmečkega stanu.«

Poznam sedanje ljudske šole v več okrajih in smem trditi, da one tudi v sedanji uredbi vcepiljo ljubezen do kmečkega stanu. Tujih grehov pa ni smeti zapisovati ljudski šoli, ker jih ni dolžna nositi. Uredba človeške družbe, posebno vojaški

stan in bližnje veliko mesto Trst, to so vzroki, da ni dovolj ljubezni do kmečkega stanu med odraslo mladino. Vojaški stan, ta pobere kmetu sinove takrat, ko postajajo kmetje. Po treh letih se vrne kmečki sin na dom, a nima več v sebi one ljubezni do kmečkega stanu, katero mu je vcepila ljudska šola. Radi tega si išče mnogo njih služeb povsod, kjer jih je mogoče dobiti. Sicer ima to tudi svojo dobro stran, seveda ne za kmetijo. Žal pa, da se na ta način odteguje kmečkemu stanu najbolj zmožne moči, a doma na kmetiji ostajajo le bolj šibke. V zdravem telesu prebiva zdrava duša. Telesno najbolj razviti mladenči gredo v vojake. Duševno najbolj razviti med njimi avancirajo in kot podčastnikom so jim na razpolago vsakovrstne službe, največ državne, ki niso vse slabše nego navadna kmetijska. Le naravno je, da jih té vlečejo, ker so se odvadili v treh letih kmetiji in ker žele primernejšega stanu. Radi tega ostajajo na kmetijah večkrat telesno in duševno manj razviti kmečki sinovi. Temu ni kriva ljudska šola; a vendar se ji šteje v greh, če ne more napredovati kmetijstvo tako, kakor bi moralo.

IV.

Resnica pa je tudi, da pomanjkuje marsika eremu kmečkemu sinu ljubezni do kmetovanja ter sili v večja mesta — pri nas v Trst. Vzrok temu pa ni ljudska šola, ampak vse kaj drugega. Največkrat je naš kmet sam kriv, da nimajo njegovi otroci veselja in ljubezni do kmetije. Že v nežni mladosti ubijajo mnogi kmetje sami ljubezen do kmetije s tem, da silijo že nežno svojo deco k trdemu delu pri kmetiji; k delu, ki ni za šibko in nežno mladino. Mnogi delajo to iz velike potrebe, vsled pomanjkanja delavcev; drugi iz nevednosti in nerazsodnosti. Kaj menite, da se goji ljubezen do kmetije, ako mora otrok mesto redno v šolo na polje in pašo? Tak otrok komaj čaka, kdaj mu bode mogoče rešiti se trdega jarma ter odrinuti v svet, ki je po njegovi nerazsodnosti ugodnejši za življenje.

Oni kmetje pa, katerim je šola le neko potrebno ali nepotrebno zlo ter pošiljajo

otroke le neradi redno v šolo, ne morejo zahtevati, da bi jim ljudska šola vzgajala ljubezen do kmečkega stanu. Otroci niso gluhi in slepi in vedo prav dobro, kakšno je razmerje med šolo in domom. Ako ne vlada med tema ljubezen, je nemogoče, da bi šola vzbuja v otrocih ljubezen do tistega stanu, ki jo, recimo, ne ljubi ali celo sovraži.

Ako oče doma robanti in kolne šolo in učitelja; ako sliši otrok v šoli nasprotno, da učitelj goji ljubezen do kmečkega stanu — ne bode mogel otrok verjeti ne očetu, ne učitelju, ampak obrne koj ko mogoče hrbet obema. Le ljubezen rodi ljubezen! Torej kmetje, ako hočete, da bodo vaši otroci ljubili kmečki stan, ljubite svojo šolo, svoje učitelje in to vam bode zamoglo vzgajati otroke vaše v ljubezni do kmečkega stanu.

Ako kmetški stan sebi želi dobro, naj uvažuje te besede in mnogo bode na boljšem. Sedanja uredba ljudske šole je sicer v marsičem pomanjkljiva, a vendar že blagodejno vpliva na rod, ki se je izšolal. Prave vspehe pa bode videli še le potem, ko bode ves rod deležen dobrot ljudske šole, ko se bode razvila popolnoma.

V.

Dolgoletna izkušnja pa me uči, da bi se kljub temu dalo v marsičem popoblsati.

Naše ljudske šole po kmetih so večinoma s poldnevnim poukom in le s 6 letno hojo v vsakdanjo šolo. To je za našega kmeta, ki se mora boriti za življenje, kaj premalo. Računajmo nekoliko. Šolskih dni v letu je okoli 200 po 2 do 3 ure pouka na dan. Ako uvažujemo boleznii, slabo vreme, nemarnost roditeljev itd. sedi otrok 500 ur na leto v šoli; v 6 letih pride 3000 ur t. j. 125 dni, t. j. komaj 1/3 leta. Z nadaljevalnim tečajem vred hodi otrok v šolo komaj eno polovico leta. — Drugi naprednejši kraji imajo osemletno hojo v vsakdanjo šolo in sicer s celodnevniim poukom. Otroci se uče tam več ko dvakrat toliko časa kakor pri nas. Le naravno je, ako so drugod boljši vspehi.

Ako bi naši slovenski otroci ne bili tako nadarjeni, bi skoro nemogoče bilo, ako bi imela sedanja šola kaj vspeha. Naši kmetje, ki žele, da bi jim ljudska šola podajala več

pouka in vzgajala ljubezen do kmečkega stanu, morajo zahtevati, da se pouk razširi. Kjer je mogoče, naj se vpelje celodnevni pouk. Nadaljevalni tečaj naj se razširi nad 14. leto. Mladina, ko zapusti sedanjo šolo, zanemarja pouk zelo. Vpelje naj se nedeljsko šolo za mladino nad 14 let staro. To so leta, ko se da z vspehom poučevati o gospodarstvu, gospodinjstvu, o kmetijstvu in kmečki organizaciji. Potrebne so ljudske knjižnice. Na tak način se vzgoji mladina, ki bode sposobna za izobraževanje v raznih družstvih, bralnih in gospodarskih. Brez teh ni mogoč tak napredek, kakoršnega zahtevajo sedanji časi. Od kmeta našega zahteva čas zelo mnogo in razmeram bode kos naš kmet le tedaj, ako se bode učil od nežne mladosti do pozne moške dobe. V znanju je moč in bogastvo. To so moje misli, katere sem v naglici vrgel na papir iz ljubezni do kmečkega stanu, kateremu želim boljše bodočnosti. Star učitelj na kmetih.

XXIII. glavna skupščina družbe sv. Cirila in Metoda v Ptuj.

Skupščina se je vršila v nedeljo, ob 11. se je pričelo zborovanje. Otvoril ga je prvomestnik vladni svetnik Senekovič, ki je v iskrenih, rodoljubnih plantičih besedah govoril med drugim približno tako-le:

Slavna skupščina! Otvarjajoč današnjo 23. glavno skupščino naše šolske družbe vas vse srčno pozdravljam, ki ste prišli iz daljnjih krajev. Zborovanje se je naznanilo mestnemu magistratu ptujskemu, ki je je vzel na znanje. Naznanjam to vsled tega, ker smo bili tako prijazno sprejeti. (Ogorčeni klici: Škandal! Slovenec ni tu varen življenja in imetja!) Brzobjavni pozdrav je poslal skupščini državni poslanec ljubljanski župan Ivan Hribar (viharno dolgočasno odobravanje in živio-klici), ki je vsled boleznii zadržan se udeležiti zborovanja. Rayno tako je pozdravil skupšči-

Dvajset let pozneje.

Nadaljevanje

„Treh mušketirjev“.

Francoski spisal:

ALEXANDRE DUMAS.

(Dalje.)

II,

D'Artagnan najde načrt.

Athos je poznal d'Artagnana morda bolje nego je poznal ta samega sebe. Vedel je, da je treba v tako iznajdljivega duha, kakoršen je bil d'Artagnanov, samo zasejati misel, kakor je treba v bogato in gnojno zemljo samo vsejati zrno. Čakal je torej mirno; naj le skomiga prijatelj z rameni, in med potjo je govoril z njim o Raoulu; in ravno tega pogovora se je ob neki drugi priliki popolnoma izognil, kakor se spominjamo.

Ko se je naredila trdna noč, so dospeli v Tirk. Prijatelji so se delali popolnoma brezbrizne in tuje, ko so videli, kako se pripravljajo varnostne odredbe glede kraljeve osebe. Nastanili so se ločeni od drugih v neki hiši, in ker so se morali vsak hip bati tudi sami zase, so ostali vsi v eni sobi ter si pustili za slučaj napada prost izhod. Strežaje so postavili na različna mesta: Grimand je ležal na snopu slame med vrati.

D'Artagnan je bil zamišljen, in zdelo se je, da je hipoma izgubil svojo navadno zgovornost. Molčal

je venomer, žvižgal neprenehoma ter se šetal med svojo posteljo in oknom. Porthos, ki je videl vedno samo zunanje stvari, je govoril, kakor navadno. D'Artagnan je odgovarjal samo s posameznimi kratkimi besedami. Athos in Aramis sta se spogledovala ter se smehljala.

Dan je bil utrudljiv, in vendar so spali prijatelji slabo, izvzemši Porthosa, čegar spanje je bilo tako stanovitno kakor njegov apetit.

Drugo jutro je bil d'Artagnan prvi pokoncu. Najprej je bil šel v hlev, pregledal je bil že konje in dal že vsa potrebna povelja, ko sta bila Athos in Aramis še v postelji in je Porthos še glasno smrčal.

Ob osmih zjutraj je šla četa na pot v istem redu kakor prejšnjega dne. Samo da je pustil d'Artagnan svoje prijatelje, da so hodili sami zase, dočim se je sam pridružil Groslowu, da obnovi z njim znanje, ki ga je bil začel prejšnji večer.

Groslow, ki mu je bila d'Artagnanova hvala zelo prijetna, je sprejel Gaskonca s prav ljubeznivim smehljajem.

— Prav zares, gospod, vesel sem, da sem našel nekoga, s katerim lahko govorim svoj ubogi jezik, mu pravi d'Artagnan. Moj prijatelj, gospod Vallon, je mož zelo melanholičnega značaja, tako da mu človek izvabi komaj štiri besede na dan iz ust; kar se pa tiče najinih jetnikov, lahko razumete, da nista posebno razpoložena za pogovarjanje.

— Ljuta royalista sta, pravi Groslow.

— Temveč vzroka imata, da se držita naju, ker sva pomagala ujeti Stuarda, s katerim, kakor upam, gotovo naredite lep in dober proces.

— Vraga! Zato ga vendar peljemo v London, pravi Groslow.

— In gotovo zelo strogo pazite nanj, kaj ne?

— No, to si lahko milite! Saj vidite, da ima uprav kraljevsko eskorto, pravi častnik smeje.

— Da: po dnevu ni nikake nevarnosti, da bi vam ušel; toda po noči...

— Po noči podvojimo pozornost in skrb.

— In na kak način ga stražite?

— Osem mož je vedno v njegovi sobi.

— Vraga! pravi d'Artagnan, dobro je zastražen!

Toda poleg teh osmih mož postavite gotovo tudi zunanaj stražo? Proti takemu jetniku ne more biti človek nikdar dovolj previden.

— O, ne! Pomislite vendar: kaj hočete, da naj storita dva moža brez orožja proti osmim oboroženim možem?

— Kako to, dva moža?

— No, kralj in njegov strežaj.

— Torej se je dovolilo njegovemu strežaju, da ostane pri njem?

— Da, Stuart je prosil, naj mu izkažejo to milost, in kolonel Harrison je privolil v to. Menda se ne more sam oblačiti in slačiti, ker je kralj.

— Zares, kapitan, pravi d'Artagnan, ki je sklenil, nadaljevati pri tem angleškem častniku pot hvale, ki se mu je tako dobro obnesla, čimdalje vas poslušam, tem bolj se čudim, kako lahko in elegantno govorite francoski. Bil ste tri leta v Parizu, prav; toda če ostanem jaz celo svoje življenje v Londonu, ne bi prišel tako daleč, kot ste prišli vi, prepričan sem, da ne. Kaj ste pa delali v Parizu?

narje nadučitelj Anton Pesek kot predsednik zveze narodnih društev na Štajerskem in Koroškem. (Vibarno odobravanje).

Zbrali smo se, da se posvetujemo, kako rešiti slovenske otroke potujčevanja. Naša družba je le obrambna družba. Nasprotna družbe niso nikake obrambne družbe, ker love le naše otroke, da jih potujčijo. Pri nas je pa bilo preteklo leto 2000 otrok, ki so bili vsi Slovenci. Delovanje naše družbe je bilo malo izdatno, ker je še mnogo krajev, kjer so slovenski otroci prisiljeni pohajati nemške oziroma italijanske šole. Ti otroci postanejo renegati, ki so hujši od pravih Nemcev oz. Italijanov. Današnji naši napadalci so večinoma potomci potujčenih Slovencev, večinoma ljudje, ki so se v nemškiholah navzeli nemškega duha in sovraštva do svojega lastnega rodu.

Odbor polaga danes račun o delovanju v preteklem letu. Lansko leto so bile vbarne volitve, a pravilne. Posledica tega je bil boj v raznih časnikih. Nekateri so rekli, da mora družba propasti. Danes polaga odbor mirno svoj račun, kar je storil. Storil je toliko, kolikor so mu pripuščala omejena sredstva, ki so mu bila na razpolago. Trezno presojajte naše delovanje! Če najdete, da je bilo odbo-rovo delovanje kyarno narodu v kakem oziru, jasno na dan s kritiko! Če pa ni bilo kvarno, potem pa mu dajte zadoščenje s tem, da odobrite njegovo delovanje in da daste prihodnjemu odboru smer, po kateri se naj ravna.

Iz tajniškega poročila dr. Žerjava, ki je navdušeno govoril, pričujemo to-le:

Slavna skupščina!

Stopili smo že v tretje desetletje, odkar deluje naša družba sv. Cirila in Metoda. Narodnostna ideja, narodnostni boj sta jo vzbudila pred 22 leti in ji dajeta še vedno pozivljajoci ogenj. Naš že tako nevarni nasprotnik pa je postal v tem času še nevarnejši. Borili smo se v prvih letih le s tistimi, nam sovražnimi oblastmi, ki so nam odrekale in nam še odrekajo izobraževalnih sredstev. Nasprotnik se je v prvi vrsti zanašal na to izdatno pomoč javne oblasti, zadnja leta pa je začel tudi sam po svojih organizacijah delovati proti nam, ker ga je začelo vznemirjati nevdržno napredovanje slovenstva v naši državi in še prav posebno demokratizacija javnih zastopov.

Sovražne napačne organizacije sedaj skokoma rastejo in kmalu bo ves nemški svet organiziran v eno samo mogočno falango proti Slovanom. Že danes začujemo v vsakem kraju, kjer se znajde le par nemških družinic, zvenketanje nemške marke.

Toľko hujši mora biti naš odpor. Vkljub nasprotnikovi moti njegovi uspehi niso toľki, kolikršne so njegove žrtve in lahko rečemo, da več kot polovica denarja, ki ga vržejo te organizacije v naše dežele, gre zanje brez uspeha v pogubo. Pa že druga polovica lahko zadošča, da nas uniči.

Zato je bilo treba, da je začela družba sv. Cirila in Metoda delovati z novimi in pomnoženimi močmi. Preteklo leto je bilo leto, v katerem smo zbirali sile, družbo naj znotraj preustrojili in se pripravili za delo v večjem štilu. To poročilo lahko otvorim z mirno vestjo, da se še v nobenem družbenem letu na znotraj in na zunaj ni delovalo s toľkim uspehom, s toľkim napredkom, kakor v preteklem letu. Pa tudi požrtvovalnost ni bila še nikdar tako velika, kakršna je sedaj in to nam daje zavest, da mirno sprejmemo od narodnih nasprotnikov nam ponudeni boj in hočemo v njem zmagati.

Družbeni delokrog se je v preteklem letu močno razširil. Ni bilo le ustanovljati vrtcev in šol ter obstoječe zavode dobro opremiti, treba je bilo podpreti vsakotero slovensko izobraževalno delovanje, kjer je grozila od nasprotnikov nevarnost. Pogrešali pa smo skoro ob vsakem koraku, ki smo ga napravili v obrambo jezikovne meje, da se z nami ramo ob rami ne bori krepka gospodarska obrambna organizacija Slovencev. Uspeh pa ni in ne bo popoln, dokler prosvetnemu delu ne bo dala zaslombe in podlage gospodarska obramba. Zato pozdravljamo, da se že skoro oživotvori oziroma ponovi taka organizacija. Ž njo bomo mogli roko v roki braniti slovenski svet in slovensko mladino potujčevanja.

Tajniškemu poročilu pripada šolstvo in organizacija. Družbeno šolstvo obsega vrtce in ljudske šole. Vrtcev je 15 s 17 oddelki, šol pa 5 z 19 razredi.

Družbene vrtce je pohajalo koncem leta 1907/08. 914 otrok, med temi 425 dečkov

in 489 deklic. Vrtci imajo povprečno po 53 otrok, kar ptiča, kako težavno je delovanje družbenih vrtaric.

Pri vzdrževanju družbenih šolskih vrtcev vrljo pomagajo krajevni činitelji, predvsem podružnice, županstva in denarni zavodi.

Mnogo važnejše nego otroški vrtci so naše ljudske šole. Družba jih vzdržuje 5 z 19 razredi, na katerih se vzgaja 1081 otrok, take da je v družbenih šolah vstevši vrtce, skupaj 2000 otrok.

Krepka je naša pozicija v Trstu. Število otroko v tamošnjih naših šolah raste tako naglo, da ga družbene gmojne razmere ne morejo dohajati. V naših tržaških šolah je bilo letos 787 otrok, in sicer 390 dečkov in 397 deklic.

Že 26 let se pečajo javne oblasti z rešitvijo tržaškega šolskega vprašanja. Do tega hipa še ni rešeno, a mi obetamo, naj si se vneboypijota krivica vzdrži v polni meri, ali pa naj se nam vrže par drobtinic, mi bomo delovali z vso močjo na to, da vrazstejo na vseh delih tržaškega mesta slovenske ljudske šole, ki se morajo spopolniti s srednjimi in strokovnimi učilišči.

Ponos družbe sv. Cirila in Metoda je bila vedno šola v Št. Rupertu pri Velikovcu na Koroškem, kamor je slovenska požrtvovalnost postavila imenitno šolsko poslopje s telovadnico. Število otrok v naši šoli se je več let gibalo okrog številke 200. — Med 190 letošnjimi učenci je 63 dečkov in 127 deklic.

Na družbenih zavodih deluje 55 učnih močij.

Gledé podružnic jih spi na Kranjskem 10, na Štajerskem 6, na Goriškem 3: Naklo, Šempas in Ročinj! Zbudite se! Število družbenih članov znaša 8000. Mnogo premalo!

Na predlog akademika Trampuša se je sprejela resolucija:

1. Družbi se naroča, da do 1. januarja 1909. izdela nova pravila, jih pošlje podružnicam v pregled in jih predloži prihodnji skupščini v potrdilo.

2. Z ozirom na velik pomen, ki ga ima potovalni učitelj za vsako narodno obrambno društvo, se pozivlja vodstvo družbe, da v najkrajšem času nastavi stalnega potovalnega učitelja. (Vsestransko pritrjevanje).

Župnik Treiber iz Št. Ruperta pri Velikovcu izraža svoje veliko zadovoljstvo, da so vsi govorniki ubrali take strune, ki ugajajo vsem. Upa, da pridemo v tir, da se vsi Slovenci oklenemo naše ljube šolske družbe. Odstraniti je treba vse, kar nas loči in porabiti, kar nas druži. Glejmo Čehe, ki v narodnem oziru vsi skupno nastopajo in moreta sedeti drug poleg drugega katoliški poslanec in socialno demokratični. Govornik se zahvali glavnemu vodstvu družbe, ki je prišlo v nasprotju s prejšnjim vodstvom do edino pravega prepričanja, da je v družbenih šolah treba predvsem vcepiti v otroke narodno mišljenje in zavednost, vse drugo se pa prikrjoji krajevnim razmeram primerno.

Med drugimi se je zavzel dr. Dereani iz Gorice za to, da je treba ustanoviti v Gorici slovenske otroške vrtce.

Iz bilance: Blagajniškega ostanka iz leta 1906. je bilo 9306 K 79 v. Vsi dohodki z ostankom znašajo v preteklem letu K 95.151.03. Vžigalice so dale 6000 K. Izdatki: K 76.160.67; prebitka torej kron 9683.57.

Čisto premoženje znaša K 192.842.02. Proračun za prih. leto kaže troškov K 137.000; dohodkov kaže K 100.580; torej primanjkljaja K 36.480.

Med podružnicami je delovala dobro tudi podružnica v Ajdovščini, prvenstvo pa ima tržaška moška podružnica. Nekaj iz blagajničkovega govora prihodnjic.

Volitve so se vršile per acclamationem in soglasno so bili izvoljeni v odbor gg. prošt Gregor Einspieler v Tinjah, notar Luka Svetec v Litiji, nadučitelj Črnagoj v Ljubljani in dr. Ernest Dereani iz Gorice; v nadzorstvo gg. prof. dr. Ilesič, odvetnik dr. Majaron, oba iz Ljubljane, prof. Scheinigg, odvetnik dr. Müller, oba v Celovcu in odvetnik dr. Ravnihar iz Ljubljane; v razsodništvo so izvoljeni gg. župnik Ražun v Št. Jakobu na Koroškem, ces. svetnik Karel Šaynik v Kranju, odvetnik dr. Triller v Ljubljani, notar Jakob Kogej v Ložu in odvetnik dr. Tekavčič v Ljubljani.

DOPISI.

Iz tolminskega okraja.

S Ponkev, dne 6. avgusta. — Izpraznjeno mesto tukajšnjega vikarja nadomešča vikar na Pečinah s tem, da pride vsako nedeljo enkrat v nešo cerkev, kjer „stisne“ v pičli urici mašo in litanije. Za ta mali in „prepotrebni“ trud, ki ga ima s Ponikovci, pa zahleva, da bi mu oni dajali celo bero! Da še več! Lastnemu nuncu so dajali kmetje dvakrat v letu, on pa hoče, da bi mu jih dajali dvakrat. V spomladi je peljal tri voze suhih drv (polen) iz našega farovža, ki so jih kmetje napravili svojemu nuncu Erfolji in sedaj hoče, da bi mu jih še pripeljali. Zakaj bo „nucal“ toľko drvi, tu na Ponikvah jih dobi dva „porcijona“, na Pečinah, kjer je v službi, jih gotovo ne pusti. Mogoče bi vpeljal srednjeveško inkvizicijo, da bi sežigal „te brezverske liberalce“ z njihovimi drvimi. Naj si bo, kakor hoče, vse obsodbe je vredno to, da so naši občinski odborniki pustili nuncu peljati iz farovža suha, zdelana drva! Kje dobé drva kar v momentu, ko bi se „priglibalo“, da bi nam dala škofija gospod nuncu? Pa to niso še vse krivice, ki jih trpijo Ponikovci, ampak so še druge. Kakor sem že omenil, nuncu dajejo Ponikovci vso bero, akoravno je niti polovico ne zasluži, pri tem mu pa morajo plačati za vsako pot, ki jo primašira na Ponikve, 3 krone! Tista bisaga je pač taka, da bolj ko kedo maši in tlačí v njo, bolj na široko zija.

Dalo bi se še marsikaj pisati o naših občinskih zadevah, na primer o slabih cestah in cestnih zvezah od občine do občine. Svoječasno sem poročal v „Soci“ in „Primorcu“, kako je neki kmet padel pod voz in plačal zanikernost naših občinskih odbornikov s svojim življenjem. Marsikdo bi menil, da so se naši „modri“ občinski odborniki spametovali pri tej nesreči, vzeli denar iz obč. blagajne, kjer imajo 1000 kron obč. doklad, ter popravili vsaj za silo ceste, toda nič, ostalo je vse pri starem. Kadar se zopet kedo ubije, ga že pokoplje nunc pa bo mir. Pametnega človeka izmodri ptuja nesreča, bedaka pa še lastna ne. Osel je osel, čeprav je Boga nosil.

Iz kobariškega okraja.

Iz Kobarida. — (Učitelji v Kobaridu in na Gregorčičevem grobu.) — Zelo nas je razveselilo, ko smo zvedeli, da pridejo ndeležniki zborovanja Zaveze učiteljskih društev na Vrsno in v naš prijazni trg. Vse je bilo navdušeno; na Vrsnem in v Kobaridu so plapolale zastave in ko smo dospeli do rojstne hiše pesnikove, so zagrmeli topiči v pozdrav.

Od začetka je bilo določeno, da pojdejo izletniki v dveh skupinah: eni čez Videm, drugi na Sv. Lucijo. Radi pomanjkanja časa se je pot čez Videm opustila. V terek zjutraj je prišlo z železnico k Sv. Luciji do 30 gospic in gospodov; nekateri so dospeli že prejšnji večer v Tolmin, drugi celo v Kobarid. Okoli 11. ure smo dospeli na Vrsno. Po precej dolgem odmoru smo odšli na grob, tje dol k Sv. Lovrencu. Na Vrsnem so navdušeno govorili tovariši Ferluga, Kutin in Urbanič, na grobu pa nas je do solz ganil naš Štipe. Slovo od groba je bilo glnljivo.

Mesto ob 1 uri, dospeli smo šele ob 4. pop. v prijazni Kobarid, kjer so nas ljubeznjivo sprejeli tamošnji tovariši. V hotelu g. Devetaka so nas izvrstno pogostili; nič se ni poznalo, da nas je kosilo čakalo cele tri ure. Žal, da je prišla prehitro ura ločitve, ker se je nekaterim tovarišem mudilo k vlakcu. Z nami se je vdeležil izleta tudi povsod priljubljeni gospod nadzornik Finšger, kateremu je učiteljstvo priredilo pri obedu pristrčno ovacijo. Bilo je res krasno, le škoda, da se je tako malo kolegov vdeležilo izleta. Nad 500 nas je bilo v Gorici, in niti desetina ni poletela z nami v pesnikov planinski raj. Posebno tovariši iz Kranjske in Štajerske, ki so se prosti, bi bili lahko prihiteli v večjem številu! — Zato se je sprožila ideja, prirediti skupen izlet vseh treh goriških učiteljskih društev na Vrsno in združiti s tem znanstveno predavanje; spomladi naj bi se urcničila lepa misel! Takrat pa, tovariši, na svidenje na Vrsnem in pri Sv. Lovrencu!

Iz ajdouskega okraja.

Brje, 15. sept. — Dne 13. t. m. je bila na Gradišču lepa veselica, katere se je udeležilo tudi Bralno in pevsko društvo iz Brjij

z zastavo in z nad 30 člani. Društvo je pri neslo s seboj tudi nabiralnik družbe sv. C. in M., v katerega se je pri veselici nabralo 34 K 20 v. — Hvala vsem darovalcem in prirediteljem lepe veselice!

Brejski udeležnik.

Domače vesti.

Za družbo sv. Cirila in Metoda. — G. dr. B. Pikel v Gorici je daroval 20 kron mesto brzojajke h glavni skupščini v Ptuj.

Za družbo sv. Cirila in Metoda poslal Anton Čotar iz Škrbine K 2.40, koji znesek je nabrala v nedeljo vesela družba na predlog gospice Olge Adamič pri kozarcu rujnega vinca. Hvala!

Za družbo sv. Cirila in Metoda poslala gospica Tilka Strel, učiteljica v Šmarjah na Vipavskem, K 15.12. Znesek K 14.12 je nabrala pri izborni kapljici gosp. Filipa Poljšaka. — Ker ni tovariš takoj spoznal tovariša pri „Zavezi“, daroval je K 1.—. Skupno nabranega K 15.12. Srčna hvala rodoljubni gospici! V veselji družbi v gostilni pri Šavletu v Čepovanu se je nabralo za družbo sv. C. in M. 1 K 73 vin.

Na dan poroke g. Ivana Pregelj z g. Julijo Žbogar je nabral g. Andrej Winkler v Lomu K 2.20. Hvala!

Kdo bo naslednik Gertscherjev? — Po listih krozi vest, da utegne biti imenovan na mesto Gertscherjevo predsednik deželne sodnije v Trstu dvorni svetnik Defacis, od druge strani pa se čuje, da bo najbrže imenovan generalni prokurator na Dunaju pl. Schrott, ki je svoj čas služboval v Trstu.

Deset tisoč ljudi je bilo v ponedeljek na Sveti gori. Desettisoč ljudi je pustilo dom in delo ter drlo na Sveto goro na ukaz v cerkvi. V čast goriškim Slovincem moramo reči, da je bilo največ Furlanov. Pravijo, da je bilo Furlanov 7000, Slovencev 3000. Furlani so nosili s seboj križe s Kristusom, katere so odlagali ter se okrepčevali z vodo. — Klerikalni listi so vsi zadovoljni radi te velike procesije, in nunci, katerih je bilo obilo, so smehljaje se dobro jedli in pili v klostru na Sveti gori, dočim je „verno ljudstvo“ šlo z gore lačno in žejno. Pa je nemumno to ljudstvo, si je mislil kateri prav po tihem sam pri sebi. — „Gšeft“ na Sveti gori je bil seveda prav dober. Taka „botega“, kakor jo ima cerkev na Sveti gori, nese čudovito. — Koliko zabitega ljudstva je še na svetu, ki meče težko prisluženi denar od sebe sebi v škodo!

Nabiranje za papeža. — Naj si odtrgajo od ust, da dajo papežu, tako je zahteval v ponedeljek na Sveti gori furlanski pridigar don Hren, dekan v Tržiču. Hudega hrena je dal vohati zvestim vernikom. Siromasno je življenje med ljudstvom na deželi, toľko v slovenskem, kolikor v furlanskem delu. Sedaj pa naj si v tem siromasnem življenju še od ust trgajo, da bodo redili papeža. Tako izsiljevati denar iz ljudi, to presega že vse meje. — Naj da nadškof in knez za bogati nunci. Še nikoli nismo slišali, da bi bil dal škof kaj za papeža, ali pa bogati fajmoštri. Naj dajo oni, ki imajo vsega v izobilju, če je njihov poglavar res tak revež. Ali da je papež revež, tega ne verjame več noben človek, kdor je le še kolikčaj pri pameti. Fajmoštri imajo velike dohodke, dekani še večje, kanoniki imajo še več; škofje dobivajo na leto celo vrtne tisočake, kardinali živijo v izobilju — kdo bo torej verjel, da potemtakem najvišji trpi lakoto? Pravi tepec bi bil, kdor bi verjel taki laži, pa če jo izgovori še tako posvečen gospod. — Naj dajo torej črni gospodje, ki so polni denarja, za papeža. Iz „dštva“ izžemati denar za papeža, to je v „soo“ vpijot greh, ker ubogo ljudstvo že tako daje cerkvi toľko, da bira pod težo duhovskih davkov. — Naj da nadškof! Saj ima na leto dohodkov okoli 40.000 K. Kaj bo ukazaval iztisniti zopet iz ljudstva denar za papeža!

Slovenke, na razstavo v Ljubljano! — Slovenske dame v Ljubljani so priredile v „Narodnem domu“ razstavo — „Otrok“, ki nam nazorno pokazuje vse, kar je za telesno in duševno vzgojo naših otrok od prvega dne do tje, ko se bližajo svoji samostalnosti. Koliko boleznij, telesnih in duševnih, je le posledica nepravilne vzgoje! Razstava „Otrok“ pa nam kaže pot, ki naj jo napravi naša deca, da se telesno in duševno razvije v srečnega zemljana.

Slovenke! Pohitimo tje, v belo Ljubljano, da si tudi me okoristimo trudapolno

delo ljubljanskih tovarišč v srečo naše mladeži in celega naroda.

Uverjena sem, da bodo rodoljubne Ljubljankinje vesele našega prihoda, saj jim bo v malo priznanje in zahvalo za veliki trud, kateri so imele s to prezanimivo razstavo. — Odpotovanje bi 26. t. m., čez noč v Ljubljani, drugi dan predpoldne bi bil namenjen razstavi, pod noč pa bi odpotovale domov.

Gospa in gospodične, ki se hočejo udeležiti tega izleta, naj se oglase pri meni

Ivanka Gabrščekova,

Gorica, Gosposka ulica št. 7.

Pevsko in glasbeno društvo v Gorici (Podružnica Glasbene Matice v Ljubljani) naznanja, da bo imelo svoj redni občni zbor v nedeljo dne 4. oktobra ob 2. uri popoldne v društvenih prostorih v „Trgovskem domu“ s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo odbora; 2. letni račun in proračun; 3. določitev društvenine; 4. volitev predsednika in 13 odbornikov; 5. volitev dveh računskih pregledovalcev. — K obilni udeležbi vabi

odbor.

Ples in klerikalci. — Zdravnik dr. Breclj je pripovedoval „čukom“ v Mirnu, da je ples gnezdišče, kjer mnogoštevilni miki razburjajo in zapeljejo spolno še nezgodno mladino... V Gregorčičevi tiskarni so tiskali to za „Primorski list“ prav tisti čas, ko so tiskali tudi velike kričave lepake, na katerih je bil označen s posebnimi debelimi črkami — ples, in sicer ples na katoliški veselici katoliškega društva „Zvezda“ v Rubijah. To govori dosti, kakšni so v resnici klerikalci nasproti plesu. Govorijo eno, delajo drugo. Sarlatani! — Pa plesali niso le v Rubijah na katoliški veselici, ampak v Mirnu na „čukovski slavnosti“, po govoru dr. Breclja. V mladeniškem tečaju jim je razlagal, da je ples gnezdišče, kjer se mladina zapeljuje, popoldne po telovadbi pa je nunc Rojec v Mirnu, ki drugače toliko rohani proti plesu, dovolil ples, ki je gnezdišče, kjer mnogoštevilni miki razburjajo in zapeljejo mladino... In dr. Breclj ni prav nič protestiral. Tu jih imate katoliške može v besedi in v dejanju!

Strahovanje. — Sedaj so se spravili na kolesarsko društvo „Gorica“, da bi je ustrašovali. Kot židovski agent sitni dr. Breclj je prodajal svoje neslanosti na izrednem občnem zboru kolesarskega društva v soboto. Strašno mu je hudo pri srcu, da je društvo v „Zvezi narodnih društev“, hoče, da izstopi ter se postavi na neutralna tla; to se pravi po Brecljevi „šprahi“: društvo naj lepo počasi zleze v „krščansko socialno zvezo“. Da je velik del kolesarjev nezadovoljen, da je društvo v „Zvezi“, to vé samo dr. Breclj, drugi nobeden. Pristop k „Zvezi“ je sklenilo društvo na izrednem občnem zboru; zakaj pa takrat ni bilo nergavega Breclja poleg, da bi bil protestiral v imenu svojem in svojih „somišljenikov“? — Klerikalci hočejo delati le zgago v društvu, razpor bi radi zanetili med člani, ker ne morejo trpeti nikjer složnosti. Tako bi radi kolesarje zapeljali v klerikalno stranko. Ni slab ta apetit, ker je med njimi precej veljavni mož. — Kolesarsko društvo je pristopilo k „Zvezi“ zato, ker je nepolitična. „Zveza“ ni privesek nikake stranke, marveč ima le v pravih določene namene pred seboj. — Slabo pa bi pristojalo društvu, ako bi se dalo strahovati od klerikalne stranke po dr. Breclju. Tak zdražbar nima dobrih namenov z društvom, kakor klerikalci tudi na sploh nič ne storijo za društvo? Kje so bili klerikalci, ko se je vršila velika kolesarska slavnost, kje so, kadar priredi društvo kak ples po zimi, kje je bil dr. Breclj, ki je bil naprošen za zdravniško pomoč na Vedlodromu? — Kadar se treba pokazati, jih ni, samo strahovali bi radi kolesarje. Mislimo, da so kolesarji razsodni možje, ki bodo vedeli, kaj jim je storiti!

Nova dovozna cesta na goriški kolodvor bo kmalu, sodeč po napredovanju dela, dokončana. Res se niso obe hiši na Korenjskem in na Katarijujevem trgu popolnoma podrti, toda to delo bo hitro napredovalo. Tudi most čez Korenj bo kmalu tako trden, da mu od vzamejo njegove lesene planke. Kaj bo pa s potokom, oziroma hudournikom samim? Ali ga ne pokrijejo? Tak smrad razširja daleč okrog, da skoraj ni prestati. Po eni strani se upelje moderne električne vozove, po drugi strani se pa prav nič ne skrbi za higijeno. Sedaj se bo smrad razširjal še bolj, ker odpadejo hiše, ki so poprej zapirale smradu pot v mesto. Pa, saj živimo v Gorici!

Bliska med cigani na Rojcah. — Na Rojcah tik Gorice proti št. Andrežu je vedno polno ciganov. Sedaj so se nahajali tam okoli tudi ogrski cigani, ki so prodajali različno svoje blago po Gorici. Med cigani je bilo prišlo do velikega pretepa. Ne ve se, kaj je pravzaprav dalo povod pretepu. Nekateri pravijo, da je bila vzrok ljubosumnost žensk, drugi da so se stopili radi denarja, tretji pa pravijo, da je ungrski ciganom otročiček, okoli katerega so pili in plesali, in ko so ga zakopali, da so pili in jedli ter se pošteno opili, na kar so se začeli tepsti. Pretep je bil astraški, kričanje neznošno. Janoš Kovacs je dobil z nožem globoko rano v prsi, Lajoš Rostas je ranjen v prsi na dveh krajih, njegov 72-letni oče ima težke poškodbe z nožem na glavi. Teško je ranjen tudi Rostas Lupy, istotako neka ciganka. — Nekateri cigani so šli v mesto po zdravnika in po redarje. Pretep je trajal naprej, in redarji so imeli dosti posla, predno so naredili mir; tudi sami so bili v veliki nevarnosti. V bolnišnico k usmiljenim bratom je šlo 11 ciganov; 7 so dali pomoč, ki so nevarno ranjeni, 4 so pridržali v bolnišnici. Po bolnišnici pride na vrsto pa kazenska razprava.

„Naš stan uživa mnogo prometa ugleda“ — tako je ternal na občnem zboru „krščansko mislečih“ učiteljev slavni Rustja. — Če bosta skrbela on in njegov prijatelj Lomšek za ugled učiteljskega stanu, bo kmalu pod ničlo. — Saj se spominjata, kako sta skrbela za ugled učiteljskega stanu po „roditeljskem“ sestanku v Kanalu, ko sta ležala čez cesto kot dve preklji, ki padeta z voza!

„Delavski tovariš“ je preminul. Klerikalčki se po naši deželi strašno hrupijo, kako da so močni; njihova glasila so vsa polna hvale, kako da napreduje krščanski socializem. Bombastično so naznanili rojstvo „Delavskega tovariša“. Paglavček je kričal nekaj časa, se zadiral in mahal okoli sebe, ali kmalu se ga je lotila jetika. Zjekljal je še svojo jezo na Sokole, potem je pa takoj izdihnil svojo pregrešno dušico. — Nevarno je, zabavljati Sokolom.

Zveza narodnih društev.

Narodna delavska organizacija v Biljah si je ustanovila svoj pevski in tamburaški zbor, kateri priredi v nedeljo dne 20. septembra v parku g. Iv. Sauniga svojo prvo veselico s sledečim vspešnim: 1. Godba. 2. H. Volarič: Zvečer, poje pevski zbor podružnice N. D. O. v Biljah. 3. Janko Kersnik: Naša pesem, deklamacija. 4. pl. Farkaš: Marsaljeza, udarja tamburaški zbor iz Dol. Vrtojbe. 5. Vilhar: Slovenac i Hrvat, poje društvo „Ipava“ iz Mirna. 6. H. Volarič: Slovenskim mladenkam, poje ženski zbor podr. N. D. O. v Biljah s spremljevanjem orkestra. 7. Brož: „Slava Slovincem“, udarja tamburaški zbor iz Dol. Vrtojbe. 8. Vogrič: Lahko noč, poje domači zbor.

Med veselico šaljiva pešta. Vspored je dobro izbran. Da si je preskrbela podružnica N. D. O. v Biljah svoj pevski in tamburaški zbor, je hvalevreden korak, kateri mora občinstvo navdušeno pozdraviti ter ga podpirati s tem, da se odzove odborovemu vabilu k veselici. Že dolgo, dolgo časa ni bilo nobene prireditve v Biljah in človek bi skoraj pozabil na nje, kar se tiče društvenega gibanja. Ker se je pa to povzdignilo ravno po zaslugi podružnice N. D. O., upamo, da tudi Bilje ne zaostanejo za drugimi našimi okoličanskimi vasmimi. Pridnost in vstrajnost premagata vse nasprotnike, zunanje in notranje, kar želimo novemu členu pevskih zborov v gor. okolici. Drugi pa naj pomagajo N. D. O. s svojo udeležbo in sodelovanjem, da se postavi pevski zbor koj v začetku na trdno podlago.

Bralno in pevsko društvo v št. Andrežu priredi, kakor že omenjeno, prihodnje nedeljo 20. t. m. v dvorani g. Petra Lutmana veselico z vspešnim: 1. Ipavec: Domovina, svira godba. 2. E. Komel: „Moj dom“, poje mešan zbor domačega društva. 3. Fučik: „Triglav“, godba. 4. E. Komel: „Opominj k petju“, poje pevski zbor društva „Podgora“ 5. Millöcker: „Naprej“, godba. 6. Al. Sachs: „Lahko noč“, poje oktet Slov. bral. in podpornega društva iz Gorice. 7. Parma: „Pozdrav z Gorenjskega“, godba. 8. Engelbert Gangl: „Sad groha“ drama v 4 dejanjih. Igrajo domači diletantje. Šaljiva pošta, šaljiva loterija in ples. Začetek ob 3¹/₂ pop. — To bo najbrže veselica, ki bo združevala prijetno in zabavno s koristnim, da se

občinstvo privadi tudi na večja dramatična dela. Kakor se čuje, je vsa igra v zelo spretnih rokah. Kdor no verjame, naj se pa pride sam prepričati v nedeljo ob 3¹/₂ v prijazni št. Andrež.

Trgovsko-obrtne in gospodarske vesti.

Vpeljava zimskega voznega reda 1908/1909. na c. kr. državnih železnicah. — Zimski voznik red c. kr. avstr. državnih železnic — veljaven od 1. oktobra 1908. — se uveljavi na vseh progah c. kr. ravnateljstva drž. žel. v Trstu ob 12 uri ponoči od 30. septembra na 1. oktober t. l.

Napram poletnemu voznemu redu so le sledeče nebitne spremembe:

Proga Jesenice-Trst c. kr. drž. žel. — Vlak št. 25. preneha voziti na progi Jesenice-Bled.

Proga Trbiž-Ljubljana j. ž. — Osebnii vlak št. 1722 se opusti in osebnii vlak št. 1715 bo na progi Jesenice-Ljubljana j. ž. za 15 minut kasneje vozil.

Lokalna železnica Kranj-Tržič. — Mešanec št. 2556 bo radi zveze na vlak št. 1715 proge Trbiž-Ljubljana j. ž. 15 minut pozneje vozil.

Lokalna železnica Ljubljana drž. žel. Kamnik. — Nedeljska vlaka št. 2158 in 2159 prenehata voziti z 31. oktobrom t. l.

Lokalna železnica Tržič-Červinjan. — Vlak št. 703 bo vozil radi zveze na južno-žel. vlaka št. 26/1009 za 30 min. kasneje.

Lokalna železnica Gorica-Ajdovščina. — Nedeljska vlaka številka 858/9. prenehata voziti v zimski perijodi.

Na vseh tu nenašteti progah ostane poletni voznik red nespremenjen v veljavi.

Poljaki v bojkotu proti nemški trgovini. — Poljski veletržci z manufakturnim modnim blagom, kateri so se do sedaj posluževali le v Nemčiji, so sklenili vnaprej nič kupovati od nemških tovarnarjev.

Pretekli mesec je šlo nad 60 poljskih trgovcev oziroma nakupovalcev, največjih veletrgovin iz Varšave, Lvova itd., na Angleško, da nakupijo tam blago za prihodnjo sezono. Manjši trgovci se poslužujejo izrecno le pri slovanskih tvrdkah. — Nemški strokovni listi se hudo jeze radi tega precej uspešnega bojkota, to tembolj, ker se opaža, posebno v Saškem kraljestvu, kako peša industrija in koliko velikih tovarna tekstilne stroke je zadnji čas bankerotnih ali je vsaj moralo reducirati produkcijo.

Politični pregled.

Delalni zbori. — Otvorjeni so deželni zbori: koroški, štajerski, solnograški, gališki, moravski, češki. — V gališkem deželnem zboru je utemeljeval Szepinski najni predlog o uvedbi splošne, direktne in tajne volilne pravice. Nujnost je bila odklonjena. — V moravskem dež. zboru so nadaljevali včeraj debato o spremembi disciplinarnega reda za ljudske in meštanske učitelje.

Razne vesti.

Iz petlega nadstropja se je vrgla na tlak v Trstu 28 letna Mercedes Giacomelli. Groznim poškodbam je podlegla kmalu na to v bolnišnici. Vzrok temu koraku: nesrečna ljubezen.

Pred tržaško poroto je bil obsojen 39-letni Karol Milič na 18 mesecev ječe, ker je ukradel opitemu čevljarju Val. Cotiču v Trstu 1140 K.

Velik protesten shod se priredi v Ljubljani proti tolovajstvu v Ptaju. Shod se bo vršil v kratkem.

Občinski zastop ljubljanski je že energično protestiral proti tolovajstvu v Ptaju.

Velike vojaške vaje na Ogrskem so pričele. Vršijo se med Blatnim jezerom in Stolnim Belgradom. Navzoč je tudi cesar.

9-leten otrok pred sodnjo. — V Bruslju je stal pred sodniki 9-leten otrok, obtožen tatvine. Predsednik: Zakaj si kradel? Molk. Preds.: Ali si hotel morda priti v zapor? Molk. Preds.: Ali mi obljubiš, da ne boš več kradel? Otrok pokima pritrdjevalno z glavo. Branitelj je spustil gnjliv zagovor in otrok je bil oproščen.

Na železnici na Jesenicah je ponesrečil višji davkar iz Brčke v Bosni Slovenec Al. Trček. Ni vedel, da mora prestopiti. Ko je prestopal

ter hotel čez tir, ga je od druge strani došel vlak prijel in usmrtil.

Originalen samomorilec. — V Grenoblu je neki starec A. Guillerme kupil krsto, sveče, vence, vse to lepo položil v svojo sobo kakor za mrliča, potem pa je pisal raznim društvom, pri katerih je bil član, in znanec, da bo čez dva dni pogreb. Ko je vse to opravil, se je vstrelil z revolverjem v glavo ter ostal mrtev.

Zakaj sem izstopil iz reda Jezuitov?

(V „Corriere della Sera“ italijansko objavil bivši pater Jurij Bartoli.)

(Dalje.)

Jaz pa vprašam: Ali je tak duhovnik res krivoverec? Ali v resnici nadleguje cerkev? Pa čemu tak strah, kadar se nadlegujejo Kristusovi otroci, ko se sami nikdar ne bojite nadlegovati starejših?

Tudi izobraženi kristjani, dobro vzgojeno ljudstvo, učeni duhovniki, duhovi, ki mislijo in imajo osebno vero, pripadajo cerkvi; tudi oni so cerkev, ne pa samo štiri ženice, po božne, ampak neučene, petdeset praznovernih tercialov in dvanajst duhovnikov z dežele. Tudi mi smo cerkev. Torej imamo pravico, da zabranimo rai duhovniki, da se na prižnicah ne pridigajo bajke liki tiste iz „Tisoč in ene noči“; da se nam ne prodajajo neumnosti za resnico, odkrito od Jezusa Kristusa, pa pozabi na deset božjih zapovedi, ki tvorijo bistvo Kristusove vere; naj ne tvorijo na pleča vernikov velikih in koristnosnih svot denarja, in sicer takih, o katerih se ni Kristusu niti ponoči sanjalo, da ti jih nato-voril svojim pristašem.

Pisal je nekdo, ki me ni poznal niti od daleč, da je moj slučaj samo slučaj discipline, pa ne slučaj ideje. Nič ni bolj lažnjivega. Pri meni ni našla poslušnost, pa če bi bila najbolj stroga, nikoli težav. Ampak pokorščina ima meje. Če mi pravijo: Poslužujte okužene bolnike — bom sklonil glavo in pojdem s smehljajem na obrazu. Če mi pravijo: Verujte, da je tisti odtržek belega pletna, ki ga dajete vernikom na poljubovanje kakor relikvijo, pajčolan Gospe in sicer prav tisti, ki ga je nosila Devica Marija na glavi, kadar je šla v sinagogo, bom to odklonil s prezirom in ne bom slušal. Duhovnik je božji poslanik z resnico, ne pa kakoršenkoli smr-kavec, ki hodi okrog, da dobi kak vinar. Če bi bil trgovec, ne bi imel srca, da bi prodajal popačeno blago: ali bom hotel kaliti bistro in prozorno vodo resnice?

Vstal sem, ponavljam, ne proti ljudem, temveč proti metodam, ki vladajo zdaj bolj kakor kdajkoli v cerkvi z namenom, da posiljujejo vest, da preganjajo ne vse načine vse učene ljudi in silijo, da bi tako vsi mislili eno, vsi verjeli eno, govorili enako tudi v rečeh, ki niso prav v najbližji zvezi z označeno vero in tudi v rečeh, za katerih se ve za gotovo, da so legendarne.

Konec prih.

Gra z verižico

samo K 2.—

Radi nakupa ur v posebno veliki množini, razpošilja šleska razpošiljalna tvrdka 1 lepo pozlačeno, 36 ur idočo „Präzisions-Anker“ oro, z lepo verižico za samo K 2.— ter jamči za isto pisemno 3 leta. 3 komadi K 5-50. Razpošilja proti povzetju

„Preuss.-schlesisches-Exporthaus“

A. Gelb, Krakau 16 W.

Op. Za neugajajoče se povrne denar.

Knjigarna A. Gabršček

v Gorici (Trgovski Dom)

podružnica: Gosposka ulica št. 7.

Priporoča svojo bogato zalogo šolskih knjig za gimnazijsko, realno, učiteljsko, deklško in deško vadnico itd. kakor tudi vse druge šolske potrebščine, torbice, zvezke, peresa, ročnike, svinč-nike, radirke, črtalce, Tusche, barve itd. vse po najnižji ceni.

Anton Kuštrin
trgovec z jedilnim blagom
v Gorici, Gosposka ulica št. 25.

priporoča slav. občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino jedilnega in kolonijalnega blaga na debelo in drobno. Vse blago je prve vrste, cene nizke, postrežba točna in solidna. Blago se pošilja po pošti in železnici, v mestu pa na dom ako želé gg. odjemalci.

 Slovenci!

Ako imate pokvarjene ure, prinesite iste k urarju

Petru Krizetiču
v Raštelu št. 30.

Vsaka ura se popravi v 24 urah po jako zmerni ceni.

Anton Potatzky v Gorici.

Na sredi Raštelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupevališče naboriškega in drobnega blaga ter tkanin, preje in nitij.

POTREBŠČINE

za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE

za krojače in čevljarje.

Svetinjice. — Rožni vencl. — Mašne knjigice.

Višna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

Semena za zelenjavo, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih ter na deželi.

Vinogradniki pozor!

Kdor želi imeti stiskalnice (preše) ali posamezne vijake, naj se obrne na

Al. Pipana
v Preserjih p. Komen.

V najem se oddá stanovanje

z 2 sobami in kuhinjo.

Voda v hiši.

Ulica Rafut števil. 35.

Odlikovana pekarija in sladčičarna

Karol Draščik

v Gorici na Kornu v (lastni hiši)

zvršuje naročila vsakovrstnega tudi najfinjšega peciva, torte, kolače za birmance in poroke, odlikovane velikonočne pince itd.

Prodaja različna fina vina in likerje na drobno ali v originalnih butelkah. Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Dobri, trpežni sodi so na prodaj

pri gostilničarju Petru Bitežniku
ulica proti novemu mostu št. 9.

Andrej Fajt
pekovski mojster

v Gorici Corso Franc. Glus. št. 2.

Filijalka v Dornbergu.

Sprejema naročila vsakovrstnega peciva, tudi najfinjšega, za nove maše in godove, kolače za birmance, poroke itd. Vsa naročila izvršuje točno in natančno po želji naročnikov.

Ima tudi na prodaj različne moke, fino pecivo, fina vina in likerje po zmernih cenah.

Za velike noč priporoča goriške pince, potlice itd.

Trgovsko-obrtna zadruga v Gorici

registrovana zadruga s neomejenim jamstvom.

Načelstvo in nadzorstvo »Trgovsko-obrtna zadruga v Gorici« je z ozirom na premenjena in dne 29. decembra 1905. v zadrugi register vpisana pravila, pri skupni seji dne 30. decembra 1905. sklenilo za leto 1906. ta-le način poslovanja:

Daje svojim članom posojila na odplačevanje v petih letih, proti odplačilu po 2 kroni na mesec za vsakih 100 kron; na menice pa proti 6% obrestovanju.

Doba za odplačilo pri posojilih na obroke se po želji izposojevalca določi tudi na 10 ali več let.

Vsak izposojevalec plača pri zajemu posojila enkrat za vselej, mesto uradne 1/2% prispevka v posebno rezervo za morebitne izgube.

Sprejema navadne hranilne vloge v vsakem znesku, jih obrestuje po 4 1/2%, večje, stalno naložene pa po dogovoru.

Delaži se dvojni; opravični po 2 kroni, glavni po 20 kron.

Zadruga objavlja vsa svoja naznanila v časopisih »Soča« in »Primorac«.

Nova pravila so se razposilala vsem članom; če jih pa po pomoti ni kdo dobil, naj se oglasi v zadrugi uradu v »Trgovskem domu«.

Načelstvo in nadzorstvo.

GORICA.

GORICA.

Narodno podjetje.

Hotel „Pri Zlatem Jelenu“.

V središču mesta. Ob glavni ulici z državnega kolodvora. Zbirališče trgovskega sveta in goriških Slovencev. — Nad 30 sob za tujece od K 1-20 više. Velik vrt z verando. Stekleni salon s teraso. Velik jedilni salon. Več sob za klube in sklenjene družbe. Kegljisce. — Točarna z običajnimi gostilniškimi cenami za jedi in pijače. — Domača in tuja vina. — Plzenjsko in puntigamsko pivo. — Cene jako zmerne. — Postrežba pod novo upravo skrbna in točna.

Naznanilo.

Slav. občinstvu uljudno znanjam, da sem prevzel

== tovarno apna ==
s trajajočim ognjem
v Mirnu.

Obenem uljudno naznanjam da sem otvoril zalogo različnih vrstnih vin.

Priporočam se slav. občinstvu za mnogobrojna naročila in zagotavljam točno in popolno postrežbo,

Pavel Fagane

Proda se ali v najem se o

za več let, jako znana in obiskovana gostilna »Perše«, z zemljiščem in vsemi pripadajočimi nameni vred. Ista se nahaja razpotju Volče, Tomin, Krid, z pravico prodaje tovarne in žganja.

Pogoji se lahko zvedo pri lastniku **Fran Bernik**, Volče.

Prva goriška tovarna umetnih ognjev

s strojnimi obratom izdeluje: različne bengalične ognje, rimske svetilnice, kolesa itd. itd.

Posebnost: papirnati top

Nadalje priporoča: jubilejne transe v velikosti cm 120 x 200 podoba cesarjevo in v velikosti 100 x 150 z monogramom.

Ferd. Makuc

pooblaščen in priznan pyrotehnik
Gorica, tekališče Frana Jos. 34.

Iz prijaznosti se sprejemajo naročila tudi v kavarni »Dogana« sodnijske palače.

GORIŠKA TOVARNA MILA.

Narodno podjetje, edino te vrste.

Ustanavljajmo domačo obrt in industrijo, ker brez te bomo Slovenci za vselej le hlapčevali tujcem.

Slovenske gospodinje! Poskušajte milo iz te domače tovarne! Izdelek je izvrsten. Cene običajne!

Naša specialiteta je: **Caprasole — Koza s solncem.** Poskusite in sodite!

Svoji k svojim!